

BÖLÜM 10

MEZENTER ARTER HASTALIKLARI, AKUT İNTESTİNAL İSKEMİ

Sami BİLİCİ¹

GİRİŞ

Mezenterik arter hastalıkları genellikle 60 yaşın üzerindeki hastalarda ortaya çıkan ve kadınlarda üç kat daha sık görülen erken tanı ve hızlı tedavi gerektiren ölümcül hastalıklardır. Mezenterik iskeminin en sık nedeni aterosklerotik damar hastalığıdır. Diğer nedenleri arasında fibromusküler distrofi, poliarteritis nodosa, arterit ve median arkuat ligamanın çölyak artere dıştan basısı ile oluşan çölyak arter kompresyon sendromu sayılabilir. Mortalite oranları patofizyolojisi daha iyi anlaşılmasına ve tedavideki gelişmelere rağmen %40-75 arasında değişmektedir. Mortalite oranlarının yüksek olması teşhis ve tedavideki gecikmelere bağlıdır. Hastalığın görülme sıklığı 1/1000'dir. Toplumda farkındalığın artması, yaşlı nüfusun çoğalması ve bu nüfusta komorbid hastalıkların varlığı görülme sıklığını artırmaktadır (1-6).

Kronik mezenterik iskemide splanknik bölgede kan akımı yetersizliği vardır ve zamanla kollateral damarların boyutlarındaki artış iskemiye kısmen önler ve bu nedenle kronik iskemide akut iskeminin belirtileri görülmeyebilir. Ancak kollateral damarlar yemek sonrası artan barsak oksijen ihtiyacını karşılamaya yetmediği için yemeklerle artan karın ağrısı ve buna bağlı oluşan gıda korkusu nedeniyle ciddi zayıflamaya yol açabilir. Hastalık tedavi edilmediğinde mezenterik enfarktüse ve ölüme neden olabilir. Hastalar belirsiz yaygın karın ağrısından ani başlayan sürekli ve şiddetli ağrıya kadar çok farklı klinik belirtiler gösterebilir. Hastalığın sık görülen dört nedeni vardır. Bunlar; superior mezenterik arter (SMA) de olu-

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Genel Cerrahi AD., drsamibilici@gmail.com

Sonuç olarak cerrahlar arasında endovasküler işlemlerin morbidite ve mortalite oranlarının düşüklüğü nedeniyle yüksek riskli hastalar için daha uygun olduğu ve cerrahi riski düşük olan hastalarda ise açık cerrahi işlemin daha uygun olduğu konusunda fikir birliği vardır (2, 8, 9, 12, 27).

KAYNAKÇA

1. Edwards MS, Cherr GS, Craven TE, Olsen AW, Plonk GW, Geary RL, et al. Acute occlusive mesenteric ischemia: surgical management and outcomes. *Ann Vasc Surg.* 2003;17 (1):72-9.
2. Schoots IG, Koffeman GI, Legemate DA, Levi M, van Gulik TM. Systematic review of survival after acute mesenteric ischaemia according to disease aetiology. *Br J Surg.* 2004;91 (1):17-27.
3. Sise MJ. Mesenteric ischemia: the whole spectrum. *Scand J Surg.* 2010;99 (2):106-10.
4. Ahmed M. Ischemic bowel disease in 2021. *World J Gastroenterol.* 2021;27 (29):4746-62.
5. Yasuhara H. Acute mesenteric ischemia: the challenge of gastroenterology. *Surg Today.* 2005;35 (3):185-95.
6. Zelenock GB, Graham LM, Whitehouse WM, Jr., Erlandson EE, Kraft RO, Lindenauer SM, et al. Splanchnic arteriosclerotic disease and intestinal angina. *Arch Surg.* 1980;115 (4):497-501.
7. Acosta S, Ogren M, Sternby NH, Bergqvist D, Bjorck M. Clinical implications for the management of acute thromboembolic occlusion of the superior mesenteric artery: autopsy findings in 213 patients. *Ann Surg.* 2005;241 (3):516-22.
8. Boley SJ, Kaleya RN, Brandt LJ. Mesenteric venous thrombosis. *Surg Clin North Am.* 1992;72 (1):183-201.
9. Rhee RY, Gloviczki P, Mendonca CT, Petterson TM, Serry RD, Sarr MG, et al. Mesenteric venous thrombosis: still a lethal disease in the 1990s. *J Vasc Surg.* 1994;20 (5):688-97.
10. Weil J, Sen Gupta R, Herfarth H. Nonocclusive mesenteric ischemia induced by digitalis. *Int J Colorectal Dis.* 2004;19 (3):277-80.
11. Burns BJ, Brandt LJ. Intestinal ischemia. *Gastroenterol Clin North Am.* 2003;32 (4):1127-43.
12. Thompson JS, Langnas AN, Pinch LW, Kaufman S, Quigley EM, Vanderhoof JA. Surgical approach to short-bowel syndrome. Experience in a population of 160 patients. *Ann Surg.* 1995;222 (4):600-5; discussion 5-7.
13. Moore EE, Moore FA, Franciose RJ, Kim FJ, Biffl WL, Banerjee A. The postischemic gut serves as a priming bed for circulating neutrophils that provoke multiple organ failure. *J Trauma.* 1994;37 (6):881-7.
14. Hassoun HT, Kone BC, Mercer DW, Moody FG, Weisbrodt NW, Moore FA. Post-injury multiple organ failure: the role of the gut. *Shock.* 2001;15 (1):1-10.
15. Cikrit DF, Harris VJ, Hemmer CG, Kopecky KK, Dalsing MC, Hyre CE, et al. Comparison of spiral CT scan and arteriography for evaluation of renal and visceral arteries. *Ann Vasc Surg.* 1996;10 (2):109-16.
16. Ridley N, Green SE. Mesenteric arterial thrombosis diagnosed on CT. *AJR Am J Roentgenol.* 2001;176 (2):549.
17. Park WM, Gloviczki P, Cherry KJ, Jr., Hallett JW, Jr., Bower TC, Panneton JM, et al. Contemporary management of acute mesenteric ischemia: Factors associated with survival. *J Vasc Surg.* 2002;35 (3):445-52.
18. Matsumoto AH, Angle JF, Spinosa DJ, Hagspiel KD, Cage DL, Leung DA, et al. Percutaneous transluminal angioplasty and stenting in the treatment of chronic mesenteric ischemia: results and longterm followup. *J Am Coll Surg.* 2002;194 (1 Suppl):S22-31.
19. Kasirajan K, O'Hara PJ, Gray BH, Hertzner NR, Clair DG, Greenberg RK, et al. Chronic mesenteric ischemia: open surgery versus percutaneous angioplasty and stenting. *J Vasc Surg.* 2001;33 (1):63-71.

20. Ballard JL, Stone WM, Hallett JW, Pairolero PC, Cherry KJ. A critical analysis of adjuvant techniques used to assess bowel viability in acute mesenteric ischemia. *Am Surg.* 1993;59 (5):309-11.
21. Bjorck M, Acosta S, Lindberg F, Troeng T, Bergqvist D. Revascularization of the superior mesenteric artery after acute thromboembolic occlusion. *Br J Surg.* 2002;89 (7):923-7.
22. Hermreck AS, Thomas JH, Ilipoulos JL, Pierce GE. Role of supraceliac aortic bypass in visceral artery reconstruction. *Am J Surg.* 1991;162 (6):611-4.
23. Foley MI, Moneta GL, Abou-Zamzam AM, Jr., Edwards JM, Taylor LM, Jr., Yeager RA, et al. Revascularization of the superior mesenteric artery alone for treatment of intestinal ischemia. *J Vasc Surg.* 2000;32 (1):37-47.
24. Gentile AT, Moneta GL, Taylor LM, Jr., Park TC, McConnell DB, Porter JM. Isolated bypass to the superior mesenteric artery for intestinal ischemia. *Arch Surg.* 1994;129 (9):926-31; discussion 31-2.
25. Klempnauer J, Grothues F, Bektas H, Pichlmayr R. Long-term results after surgery for acute mesenteric ischemia. *Surgery.* 1997;121 (3):239-43.
26. Cho JS, Carr JA, Jacobsen G, Shepard AD, Nypaver TJ, Reddy DJ. Long-term outcome after mesenteric artery reconstruction: a 37-year experience. *J Vasc Surg.* 2002;35 (3):453-60.
27. Textor SC. Atherosclerotic renal artery stenosis: overtreated but underrated? *J Am Soc Nephrol.* 2008;19 (4):656-9.